

Inlichtingen van eenige informaliteiten, die bij de laatste verkiezingen voor de Tweede Kamer hebben plaats gehad.

Gouvernement des Pays-Bas". Daarbij komt de nieuwe en met het oog op de met Frankrijk gevoerde onderhandeling geheel onverwachte verklaring, dat de Regering haar middelaarschap ook aan deze mogendheid dacht aan te bieden. (Vergelijk ook bladz. 22, circulaire van graaf VAN ZUYLEN aan de gezantschappen.)

Ad. IV. Wat noopte tot deelneming aan de Londensche conferentie?

Toen de spanning tusschen Pruisen en Frankrijk na de eerste dagen van April 1867 gedurig toenam, is het eerste voorstel tot vereffening, dat reeds aanstonds den grondslag bevatte, waarop later het Londensche verdrag gesloten werd, door de Regering van Oostenrijk gedaan in de dépêches van baron von BEUST aan prins von METTERNICH, van 8 April 1867. (Roode Boek blz. 23/24. Vergel. dépêche van denzelfden aan graaf WIMPFEN van 9 April, aldaar blz. 24/25). De brief, welke baron von BEUST op denzelfden dag, 8 April, aan den Oostenrijkschen gezant te 's Gravenhage schreef en die thans door de Regering is overgelegd, bladz. 26, bespreekt deze hoofdvraag niet. Hij bevat slechts een beleefden wensch, dat Nederland in vrede moge blijven met zijne magtige naburen.

Het denkbeeld van den heer von BEUST om door een »Europäischer Vertrag» de gerezen moeilijkheden uit den weg te ruimen (Roode Boek bladz. 25) won spoedig veld. De vroeger door vreemde regeringen openbaar gemaakte stukken leveren daarvan het bewijs; de nu overgelegde bescheiden laten deze zaak in het midden. Op de daartoe van elders ontvangen aanleiding verzocht de Koning der Nederlanden vervolgens, blijkens een telegram van den graaf van ZUYLEN aan onze gezantschappen van 30 April 1867, bladz. 31, als Groothertog van Luxemburg, aan Engeland om eene conferentie bijeen te roepen. (Vergel. telegram van prins HENDRIK aan lord STANLEY, 30 April 1867, Blauwe Boek pag. 13.) Op verlangen van Engeland en de overige mogendheden besloot Hij vervolgens in de genoemde hoedanigheid zelf de uitnodiging te doen. (Telegram van ZUYLEN van 1 Mei 1867, bladz. 33.) Nederland ontving, als eene der contracterende partijen van het tractaat van 19 April 1839, (vgl. hierover nog dépêche STANLEY aan BURNLEY, 2 Mei 1867, Blauwe Boek blz. 15), mede eene uitnodiging om de conferentie bij te wonen in den brief van baron TORNACO aan graaf van ZUYLEN van 1 Mei 1867, bladz. 33/34. De Regering nam haar aan in een brief van graaf van ZUYLEN aan baron TORNACO van 4 Mei 1867, bladz. 38.

De hoofdzaak waarom de conferentie bijeen moest komen, de onzijdig-verklaring van Luxemburg, was reeds lang te voren omschreven en als grondslag der onderhandeling aangenomen. (Dépêche van BURNLEY aan graaf van ZUYLEN, bladz. 34; vergel. Blauwe Boek, bladz. 22, n. 42; 25, n. 47.) Blijkens de dépêches van baron von BEUST aan graaf APPONYS van 3 Mei 1867, Roode Boek blz. 45, was men tevens overeengekomen, dat de onzijdigheid van het Groothertogdom zoude worden, zoo als lord STANLEY het uitdrukte: »garantie par toutes les grandes Puissances de l'Europe". Over de vraag of deze waarborg onder de groote mogendheden ook van Nederland kon worden gevorderd, schijnt in het geheel niet gedacht te zijn.

De Pruisische gezant stelde daarop in de eerste zitting der conferentie voor, om het Engelsch ontwerp eener verbindtenis tot eerbiediging der neutraliteit van Luxemburg in eene »garantie collective des Puissances signataires du Traité» te veranderen. De Nederlandsche gezant baron BENTINCK verklaarde met de gevolmagtigden van Oostenrijk, Rusland en Frankrijk »que les Puissances ont accepté comme base de négociation la neutralité de Luxembourg sous une garantie collective". (Vergelijk het protokol der eerste conferentie.) In eene missive van 7 Mei 1867, bladz. 41, berigt hij aan graaf van ZUYLEN, dat lord STANLEY zich tijd van beraad had voorbehouden, alvorens namens Engeland zijn gevoelen over deze »garantie collective", die volgens onzen gezant eene »pomme de discorde entre l'Angleterre et la Prusse" dreigde te worden, uit te spreken. Baron BENTINCK achtte zich blijkens deze missive kennelijk gemagtigd om voor Nederland daarin toe te stemmen. En uit geen enkel der overgelegde stukken blijkt het, dat deze toestemming van de zijde onzer Regering eenige bedenking heeft ontmoet. (Verg. dépêche van ZUYLEN aan BENTINCK, 8 Mei 1867 en telegrammen 9 Mei, bladz. 41, 42.)

De Commissie meent hiermede hare taak te hebben volbragt. Zij heeft de eer voor te stellen, dat de Kamer de diplomatieke bescheiden betreffende de Limburg-Luxemburgsche aangelegenheden voor kennisgeving zal aannemen.

Aldus vastgesteld door de Commissie op 16 Maart 1868.

THORBECKE.
J. K. VAN GOLTSTEIN
ROCHUSSEN.
VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
HEEMSKERK.

[42. 1.]

INLICHTINGEN ten aanzien van eenige informaliteiten, die bij de laatste verkiezingen voor de Tweede Kamer hebben plaats gehad; uitgebragt in de zitting van den 24sten Maart 1868.

's GRAVENHAGE, den 22sten Maart 1868.

Ter voldoening aan het besluit van de Kamer werd mij bij Uwe missive van 28 Februarij jl., mededeeling gedaan van eenige informaliteiten, waarvan bij het onderzoek der geloofbrieven van de leden der Kamer gebleken is. De Kamer wenschte omtrent die informaliteiten een onderzoek ingesteld te hebben en van den uitslag daarvan mededeeling te ontvangen. Ik heb de eer bij deze aan dat verlangen te voldoen.

Wat betreft de te late aankomst der bus van het onderkiesdistrict Sleen te Assen is gebleken, dat de stemopnemer, die de bus overbragt, door de sneeuw was verdwaald geraakt; dat hij zich 's morgens ten acht ure van den dag der stemopneming te Weerdinge had bevonden en van daar in eene geheel andere rigting, dan hij had moeten nemen, geloopt was; dat hij, ware hij dadelijk na de sluiting op reis gegaan, vóór den sneeuwstorm te Assen had moeten aankomen. De Regering heeft gemeend, den burgemeester van Sleen te moeten doen aanschrijven dat hij in het vervolg voor eene onmiddellijke overbrenging van de stembus wake, ten einde art. 53 der kieswet stipt worde nagekomen.

De late aankomst der bussen van Ameland en Schiermonnikoog is toe te schrijven aan het ongunstige stormachtige weder, dat het onmogelijk maakte eerder dan den tweeden dag na de sluiting der bussen deze naar het vaste land over te brengen. Omtrent het gemis van het zegel van Schiermonnikoog op de van daar afkomstige biljetten, berigte de burgemeester, dat het gemeente-zegel ook bij vroegere verkiezingen voor de Kamer achterwege gebleven was zonder dat hierop aanmerking gemaakt was. Hij zou evenwel voor het vervolg zorgen, dat aan de bepaling van art. 37 der kieswet worde voldaan.

De bus van Urk, waar acht kiezers waren opgekomen, kon niet worden overgebracht wegens het ijs, dat in den mond van de haven en aan het zuidelijk gedeelte van Urk open geschoven was, onder welke omstandigheid het den 23sten Januarij onmogelijk was eene schuit in zee te brengen. Den 24sten kon met veel moeite de postschuit de haven uitkomen, van welke gelegenheid gebruik is gemaakt om de bus naar Hoorn te doen overbrengen, alwaar deze des namiddags ten 4 ure op het raadhuis is afgegeven.

De burgemeesters van Zandvoort en van Velzen deed ik onmiddellijk aanschrijven, dat zij in het vervolg voor de stipte nakoming van art. 51 der kieswet, wat betreft de wijze, waarop de stembussen verzegeld behooren te worden, zorg zouden dragen. De burgemeester van Velzen berigte, dat hij wegens andere ambtsbezigheden het voorzitterschap van het stembureau aan een ander had moeten overlaten, maar de aanschrijving aan het bureau van stemopneming zou worden medegedeeld.

De stembiljetten die den 22sten Januarij in het district Almelo zijn ingeleverd, werden door mij opgevraagd, ten einde na te gaan uit welke onderkiesdistricten de niet behoorlijk gezegelde biljetten afkomstig waren. De pakketten met geldige en met ongeldige stembriefjes zijn verzegeld bevonden, maar zoodanig digt gemaakt dat de briefjes daaruit konden genomen worden zonder de zegels te verbreken. Het bleek, dat van de bedoelde 20 biljetten 2 strooibriefjes waren, op een waarvan twee namen geschreven waren, op de andere niets; 2 briefjes voor de verkiezing van een lid van den gemeenteraad met het zegel van Loncker; 3 briefjes het zegel van het hoofdkiesdistrict missende, één met

(Antwoord op het Eindverslag.)

het zegel van Enschedé, één met het zegel van Stad Almelo en één met dat van Hengelo; en 13 briefjes die het zegel van het onderkiesdistrict misten, blijkens vergelijking met de andere biljetten afkomstig: 10 uit het onderkiesdistrict Denekamp, 2 uit dat van Weerselo en 1 uit dat van Hardenberg, hetgeen ook met de cijfers der daar opgekomen kiezers sluit. De gemeentebesturen, die blijkens deze bevinding onvoldoende stembriefjes hadden uitgegeven, zijn aangemaand voor de behoortelijke regeling der briefjes in het vervolg beter te waken. Verder is gebleken dat 44 stembriefjes, die geldig verklaard zijn, in strijd met de wet, waren gestempeld met het zegel van de gemeente Ambt Almelo in plaats van met dat van Stad Almelo, als hoofdplaats van het onderkiesdistrict.

Wat eindelijk betreft de te late aankomst der bussen van Veendam en Wildervank te Winschoten, deze is gebleken toe te schrijven te zijn aan de onbruikbaarheid der wegen ten gevolge van de op 22 Januarij gevallen groote massa sneeuw met hevigen wind, waardoor het den stemopnemers ondoenlijk was de bussen van de beide onderkiesdistricten, waar 171 kiezers hunne stem hadden uitgebragt, over te brengen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

HEEMSKERK.

[4. 13.]

ANTWOORD OP HET EINDVERSLAG *der Commissie van Rapporteurs voor het Ontwerp van Wet tot vaststelling der begrooting van Nederlandsch Indie, voor het dienstjaar 1868.*

§ 1. De Minister betuigt gaarne zijn bijval aan die leden, welke den goeden loop der Indische administratie gedurende het tweede gedeelte van 1868, door de behandeling en afdoening der begrooting van Nederlandsch Indie hebben willen verzekeren. Hoe genegen ook om van zijne beginselen van koloniale staatkunde op nieuw getuigenis te geven, kan hij wel berusten in de meening welke er toe geleid heeft, om de bespreking daarvan thans ter zijde te laten, ten einde het tot stand komen der Indische begrooting, niet langer dan volstrekt noodig is, te vertragen. De Minister zal dan ook niet stilstaan bij het door onderscheidene leden gemaakte voorbehoud.

Dat sommige leden uit 's Ministers Memorien van Antwoord omtrent de voormelde begrooting en omtrent hoofdstuk IX der Staatsbegrooting de overtuiging putten, dat met hem nopens de beginselen van koloniale politiek moeilijk eene discussie zoude zijn te voeren, welke tot een gewenscht einde leiden zoude, betreurt hij, vooral indien het door hen gewenschte einde algemeen mogt worden begeerd. Nogtans gelooft hij meer algemeen vertrouwen te zullen kunnen inboezemen, en meent hij zich dan ook te mogen vleijen met de hoop, dat hij voor zijne beginselen van koloniaal bestuur, bij gedachtenwisseling dienaangaande, niet bij de minderheid alleen verdediging vinden zal. Reeds in dit Eindverslag staat tegen sommiger zoo hoogst ongunstige bevinding anderer gunstig oordeel omtrent zijne rigting over. Grond voor zijne meening acht de Minister echter vooral hierin gelegen te zijn dat, bij het uitspreken van sommiger ongunstige bevinding, schijnt te zijn uitgegaan van de door niets gestaafde redenering, als zoude de Minister gebroken hebben met verbindtenissen, welke het tegenwoordig Kabinet, bij zijn optreden, omtrent de oplossing der zoogenaamde koloniale quaestie zoude hebben aangegaan. Van het aangaan van verbindtenissen is den Minister, wel is waar, niets bekend, maar vermoedelijk wordt hiermede door sommige leden minder eigenaardig het koloniale programma bedoeld, waarmede het Kabinet is opgetreden. — En nu kent de Minister, die, alvorens zitting in dit Kabinet te nemen, zich omtrent den aard van dat programma nader met naauwgezetheit vergewiste, zich geheel vrij van elke poging om daaraan later ontrouw te worden. De beginselen, door hem op koloniaal gebied voorgestaan, vinden hnu steun in eene te veeljarige ervaring, dan dat hij daarmede, om welke reden ook zoude kunnen breken; en van die beginselen vond hij den weerklank in de door dit Kabinet, bij deszelfs optreden, openbaar gemaakte algemeene grondslagen van koloniaal regeringsbeleid.

Met het bedoelde programma in de hand zal het den Minister niet moeilijk vallen aan te toonen, dat daarmede niet in strijd is, zoowel hetgeen door de Regering in de verschillende Memorien van Beantwoording, onder andere in die omtrent het Iste hoofdstuk der Staatsbegrooting, nopens de oplossing der zoogenaamde koloniale quaestie, als hetgeen door hem in de beide Kamers der Vertegenwoordiging werd gesproken, en evenzeer hetgeen hij zich veroorlooft zijne daden van bestuur te noemen. Wie vijand is van elke overdrijving, staat alligt bloot aan minder gunstige beoordeeling zoowel van de eene als van de andere uiterste rigting, die vooral op koloniaal gebied, hare eischen doet gelden. Maar eene aantijging van reactie en minder consequente naleving zijner beginselen zoude alleen regtvaardiging kunnen vinden, wanneer die door bewijzen wierd gestaafd. Thans is niet slechts geen enkel bewijs daarvoor aangevoerd, maar zelfs is niet aangeduid wat door sommige leden onder reactie verstaan wordt. Hierdoor ziet de Minister zich in verdenking gebragt zonder, tot zijn leedwezen, de gelegenheid te hebben ontvangen zich omtrent de punten van bezwaar te verdedigen.

Met genoegen heeft de Minister opgemerkt, dat er leden zijn, die de rigting van zijn beheer goedkeuren, ook al hadden zij gewenscht reeds dadelijk meer resultaten van zijne werkzaamheden in die rigting te zien. Niets zoude hem aangeneramer zijn, dan wanneer de gunstige werking van zijne beginselen reeds voor ieders oog bloot konde liggen. Maar men zij in dit opzigt niet te ongeduldig. Nauwelijks aan het hoofd van het Departement van Kolonien opgetreden, bevond de Minister zich tegenover al den arbeid, aan de indiening der Indische begrooting aan de Staten-Generaal verbonden. Met tal van zaken moest hij zich vertrouwd maken. De behandeling van aangelegen onderwerpen verdort veelal gedachtenwisseling met het Bestuur in Indie, waarmede niet zelden maanden tijds gemoeid zijn. Toch kan de Minister wijzen op menige belangrijke aangelegenheid, waaromtrent de noodige beschikkingen en beslissingen genomen of wel voorschriften aan den Gouverneur-Generaal gegeven zijn. De in dit Eindverslag meer bepaald aangeduide onderwerpen zijn daarbij geenszins voorbijgezien. De suikerregeling, van welke noodzakelijkheid de Minister doordrongen is en waaraan hij de uiterste zorg heeft besteed, is bij den Raad van State sedert den 29sten Februarij jl. ahangig gemaakt. —

Niet nieuw is de aanbeveling om toch geene ingrijpende maatregelen te nemen, waartoe de wetgevende magt niet heeft medegewerkt. Hij gelooft, dat zoodanige aanbeveling te ver gaat. Evenmin als een vorig Minister van Kolonien, ofschoon van een gansch andere rigting dan de zijne, mag hij daaraan gehoor geven. Hem zoude dit voorkomen niet te strooken met het bepaalde bij art. 59 der Grondwet en met eene getrouwe betrachtting der pligten, waarvan de behartiging hem door het geëerbiedigd Hoofd van den Staat werd opgedragen. Daaraan behoort, naar zijne meening, elke aanbeveling, als waarvan hier de rede is, ondergeschikt te zijn. Slechts met zoodanige restrictie — en de Minister neemt aan dat die in de aanbeveling stilzwijgend gelegen is — mag hij zijne aandacht op die aanbeveling gevestigd houden.

Hij stemt niet geheel in met die leden, die er, bij de verhoogde vaststelling der begrooting voor 1868, geen groote ongelegenheid uit vreezen, wanneer het al of niet wenschelijke der instelling van een Departement van Justitie ditmaal nog in het midden wierd gelaten. Hij wenscht daarom het voor die instelling aangevraagde crediet te handhaven en daarbij onder andere aan de bedoelde leden de vraag te onderwerpen, of er voldoende waarborg is, dat de begrooting voor 1869 tijdig zal worden bekrachtigd om de voorgestelde wijziging met 1 Januarij van dat jaar in werking te doen treden? Deze beschouwing, hoopt de Minister, zal er toe nopen om reeds thans den maatregel goed te keuren.

§ 2. Het wenschelijke eener vroegtijdige indiening der begrootingsontwerpen voor Nederlandsch Indie is in de Memorie van Beantwoording volledig erkend en de Minister mag de verzekering geven, dat men zich bij zijn Departement beijvert die ontwerpen voor het dienstjaar 1869, waarvoor de bouwstoffen uit Indie in het laatst der maand Januarij jl. zijn ontvangen, zoodra mogelijk in gereedheid te brengen. Niet ongepast rekent hij intusschen de mededeeling, dat de arbeid, aan die taak verbonden, zeer veel omvattend zal blijven, ook dan, wanneer de Indische bescheiden van leverde de noodige gegevens mogten bevatten om de wets-ontwerpen naar behooren toe te lichten. Geeft men zich daarbij rekenschap, dat de ontwerpen, nadat de Minister ze vaststelde aan het onderzoek van den Ministerraad en van den Raad van State te onderwerpen zijn alvorens zij de Kamer bereiken, men zal dan gelieven in te zien, dat tusschen